

Ткач він був чудовий: з прадіда ще, з діда в їх тісній долині всі кохались в ткацтві – і старі й підлітки.

Тільки ж вироб гарний, праця невисипуща все були недужі виробить таку дивну тканину, щоб покрила край свій од біди та злиднів, випрясти таку міцну мотузку, щоб зо дна неволі витягти свій народ. І задумавсь тяжко ткачик молоденький та й пішов шукати по світах усюди доброї поради, певної науки. Ходячи по світу, клопотом прибитий, а проте ж і сяйром віри оповитий, він надибав діда, сивого-старого, що аж мохом вкрився, у дугу зігнувся.

Не вмирав дідусь той, хоч і нудив світом, бо судила доля, що умре тоді лиш, коли край питимий він побачить вільним, дужим та щасливим. Дід лиш оком скинув, навіть не питався, а сказав ткачеві, наче в око встрелив: "Ти шукаєш дива неабиякого! Знайдеш, сину, спосіб – неба ти досягнеш, а не знайдеш, стратиш – сам загинеш марно, ще й обдуриш інших і неслава вкриє голову юнацьку.

Вік свій плавувати та землі держатись – не твоя то доля, не талан твій, сину: хто розкрив обійми людові цілому, той на власне щастя квапиться не сміє – пам'ятай се, синку!

А тобі в полегкість, в щиру допомогу дам я дивні чари, дивній принади: ось тобі клубочок, певний поводатар, ось тоненька гілка з раю-деревини.

За клубочком слідом по світах ти підеш, знадібок знайдеш сам для тонкої пряжі, гілочкою сам же випрядеш ту пряжу, оснуєш основу, витчеш дивний килим. Хто на килим стане – лиxo все забуде, щастя опанує, жити вічно буде.

Пряжа ж та повинна бути незвичайна: не льняна, вовняна, навіть не шовкова, а тонка-легенська, наче павутинка, а міцна-пружиста, як дроти стальові, а близкучча-біла, як сніги на горах, а незмін-на-щира, як те щире

злoto, коштoвна над всякі перли-самоцвіti. Витчеш дивний килим, щe-бо не по всьому: килим завершiti спiльника щe треба.

Високо на горах на хибкому тронi дивна чарiвниця часу дожидає, в загадку сповита, мрію окрита, про твоє завдання зроду не чувала, лиш в мiнливих мріях образ твiй вбачала. Сплять закритi очi, i вуста нiмiють, згорненi нерушно творчi ручenята, приросла до трону, щo не може й встati.

Той їi лиш збудить, перед ким, як сонце, життЬове завдання ясно променiє, той надасть їi силу, виведe із мlosti, хто їi, таємну, щиро покoхає. Не цiлуй лиш, синu, доти чарiвницi, поки не ступила на твiй килим дивний, поки не зв'язала в торочки основу, поки не скiнчила напис гаптувати, щo надати має силу чудодiйну.

Отодi вже килим вiзьме повну силу: хто його торкнеться – збудеться недолi, зникнуть злиднi, тугa, i страхи, i болi, i куди майнe дивная тканина, там настане тиша, добрая година: мов душa єдина, люд там в гурт збереться, i по всiй країнi щастя розiллється".

Так сказав старенький та й не знать, де дiвся, в серцi молодому запалив огнище.

Шириться-палає серденько думками, а думки трiпочуть вiльнimi крилами i несуть по свiтi майстра молодого до людей, до працi, до завдання свого. Провiдний клубочек котиться невпинно, очi молодiї зорятъ за клубочком, руки невспущi все перебирають, знадiбку для пряжi доброго шукають.

Hi, не досить нiжнi ниточки шовковi! Не такi пружистi дротики стальовi, не такi, як треба, перли-самоцвiти!

– Що ж тобi щe треба? – дивувались люди.

Зажурився майстер, тяжко зажурився: мандрував він довго і кінця не бачив, а мета далеко, навіть ще й не мріє...

То надія-віра, то одчай-зневір'я в серці чергу держать, душу роздирають.

І несила стало мовчки все терпіти: вщерь душа сповнилась, закипіла співом, через край побігли голосні ридання, туга простяглася довгими нитками, шумом зашуміли скарги та зітхання. Мов разки намиста, перлів-діамантів, загискріла пісня дивними словами. І, летючи вгору, пісня щиро сердна тоншала та тихла, наче павутинка...

Тихо коливалась нитка невидима...

– Стій ти, пряже дивна! – крикнув ткач зненацька, ту мінливу нитку зручно ухопивши, начепив на гілку, закрутів, пустив лиш, і пішло стрибати жваве веретенце.

І довідавсь майстер, що не шовк, не вовна, не кришталь та золото, а отся лиш пряжа піде на тканину. І пішов по світу він творити диво: тільки випрядалась нитка попередня – підіймав угору дивне веретенце, і йому назустріч із халуп, з будинків[^] із тюрми, із храму, з сіл, з лісів, з-над моря плинули новії, випрядались зручно у коштовну пряжу.

А клубок котився, тихо розвивався, поки докотився до гори крутій. А в горах високо, на хибкому троні, дивна красуня вже в тумані мріла. Кручі та безодні, та слизьке каміння, і грозу, і морози – все подужав майстер.

Оснував основу на самотніх горах і заклав поткання всього світнє. Тчеться пишний килим, виплива з верстату, а нитки поткання знов назустріч плинуть та лягають влучно під рукою майстра. За нитками слідом очі всього миру задивились вгору, повнії надії.

А вгорі на троні, мов лілея біла, у дрімоті панна голову схилила. Чорні, наче північ, кучері шовкові облягають личко біломармурівське, спущені додолу очі не моргають, лиш чуття часами заворушить вї, у бровах шовкових скупчилися думи, а вуста рожеві мовчки розмовляють.

І не втерпів майстер:

- Загадко-царівно, пробудись, прочнися! Усміхнись привітно, стиха обізвися!

Лагідно торкнися білими руками, дай кінець роботі, заверши сей виріб! Визволь край питимий з лиха вікового! Занеси до раю хвалебника твого!

І здригнулись вї, оченьки розкрились, брови розійшлися, щічки рум'яніють, на вустах рожевих усміх розцвітає.

І упав в нестямі майстер перед нею, і не дав їй ручки білої трудити.

- Сам,- сказав,- докончу! Все зроблю за тебе! Лиш ступи на килим та й полинем в небо!

Звивсь чудовий килим, вчувши міцні чари, і поніс коханців геть з землі за хмари.

Незліченні очі, повні надії, стежили даремне їхнього вертання...

Килим коливався, килим хвилювався, в забутті коханці вже не помічали, що тонке поткання, не завите в кінцях, знай сotaє вітер, що міцна основа плутає й чіпляє зорі по дорозі.

І забули гадку, що пора почати напис чудодійний щиро гаптувати.

Глянули круг себе: ні ниток, ні голки, й жадного начиння – як рятунку дати?

- Байдуже! – сказала, – не журись, коханий! Ми з тобою, серце, й без того щасливі!..

Палко пригорнула, солодко цілує... і забув коханець, все забув на світі!..

Охнув грім сердитий, розколовши небо, блискавка огненним враз мечем махнула. Спопеліла, зникла, розплывлася димом молодая пара і не знати, де ділася. Розсістався килим, падає шматками, ніжним павутинням носиться по світу, грає, мов веселка, міниться, зникає.

А внизу даремне темний люд чекає, чи поверне з раю майстер молоденький! Чи знese одразу в темнії провалля? Чи підійме вгору тих, хто дав для його коштовне поткання, пряжу зного серця?..

* * *